

*Harrastaja***TEATTERI***liitto*

Kestävän kehityksen
suunnitelma

Sisällysluettelo

1.	JOHDANTO.....	2
2.	MITÄ ON KESTÄVÄ KEHITYS?	2
3.	KESTÄVÄN KEHITYKSEN TOIMENPIDE-ESIMERKKEJÄ SUOMEN HARRASTAJATEATTERILIITTOSSA	3
4.	TAPAHTUMAT JA ESITYKSET.....	6
5.	KESTÄVÄN KEHITYKSEN TOIMENPIDE-ESIMERKKEJÄ HARRASTAJATEATTERILIITON JA SEN JÄSENTEATTEREIDEN ESITYKSISSÄ JA TAPAHTUMISSA	7

1. JOHDANTO

Suomen Harrastajateatteriliiton arvoihin kuuluu kestävän kehityksen huomioiminen kaikessa toiminnassamme. Tavoitteena on rakentaa sellainen toimintakulttuuri, että pystyisimme yhdessä huolehtimaan fyysisestä, psyykkisestä, sosiaalisesta, kulttuurisesta ja taloudellista hyvinvoinnista vähentämättä luonnon monimuotoisuutta ja ylittämättä luonnonjärjestelmien kantokykyä.

Haluamme harrastajateatteriliitossa ottaa päätöksiä ja valintoja tehtäessä samanaikaisesti huomioon niiden ekologiset, taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset seurausvaikutukset.

Tähän kannustamme ja tuemme myös jäsenateattereitamme. Kestävän tulevaisuuden rakentaminen edellyttää kaikilta valintojen ja vaihtoehtojen kriittistä tarkastelua ja uusien ratkaisujen kehittämistä. Valintoja ja päätöksiä tehdessämme meidän kaikkien tulee kantaa myös eettinen vastuu valtakunnallisesta tasa-arvosta ja hyvinvoinnin jakautumisesta.

Kestävää kehitystä kuvataan usein niin sanotuilla kestävyiden pilareilla, jotka yhdessä muodostavat kestävän kehityksen osa-alueet. Perinteisesti niitä on ollut kolme; ympäristöllinen, sosiaalinen ja taloudellinen. Neljäs, kulttuurinen pilari, lisättiin 2010 pidetyssä the World Summit of Local and Regional Leaders-konferenssissa. (Jones 2014, 9.)

Ekologisella kestävyydellä tarkoitetaan biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden säilyttämistä, sekä aineellisen toimintakyvyn sopeuttamista pitkälle aikavälille. Taloudellinen kestävyys puolestaan viittaa tasapainoiseen kasvuun, joka ei ajan myötä johda varantojen hävittämiseen tai velkaantumiseen. (Ympäristöministeriö 2017.) Se tavoittelee hyvinvoinnin tuottamista ihmisille oikeudenmukaisesti ja ilman kasvavaa luonnonvarojen tuhlaamista (Jousilahti 2012).

Sosiaalinen kestävyys taas pyrkii poistamaan eriarvoisuutta, turvaamaan perusoikeuksien toteutumisen sekä takaamaan jokaiselle asianmukaisen toimeentulon, riittävän terveydenhuollon ja mahdollisuuden kouluttautumiseen. Kulttuurillista kestävyttä voidaan edistää vaalimalla kansanperinteitä, kulttuurihistoriallisia rakennuksia ja erilaisia ympäristöjä (Suomen YK-liitto 2019).

Kokonaisvaltainen kestävyys voidaan saavuttaa vain näiden osa-alueiden tasapainolla. Yhden osa-alueen menestyksen ei tulisi vaatia uhrauksien tekemistä toisella sektorilla.

2. MITÄ ON KESTÄVÄ KEHITYS?

Kestävä kehitys (keke) on monimutkainen käsite, jolle ei ole olemassa yhtä, yleisesti hyväksyttyä määritelmää. Yleisimmin käytetty määritelmä on Suomen kestävän kehityksen toimikunnan vuonna 2004 antaa lausunto: Kestävä kehitys on maailmanlaajuisesti, alueellisesti ja paikallisestitapahtuvaa ohjattua yhteiskunnallista muutosta, jonka päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet.

Toisin sanottuna keke on valinta paremman ympäristön puolesta, jonka tavoitteena on yksilöiden ja yhteisöjen toiminnan muuttamista ja sovittamista luonnon reunaehtoihin. Toteutuakseen se edellyttää jokaisen vastuuta ympäristöstään.

Yleensä Kekeen liitetään neljä ulottuvuutta: ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitys.

Ekologisesti kestävä kehitys

Ekologisen kestävyys haasteisiin kuuluvat ilmastomuutoksen hidastaminen, biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemin turvaaminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö. Ekologisen kestävyys kannalta keskeistä on varovaisuusperiaatteen noudattaminen. Kansallisten toimien lisäksi kansainvälinen yhteistyö on keskeisessä asemassa pyrittäessä ekologiseen kestävyteen.

Taloudellisesti kestävä kehitys

Taloudellinen kestävä kehitys on sisällöltään ja laadultaan tasapainoista kasvua, joka perustuu pitkän aikavälin säästäväisyyteen ja luonnonvarojen suojelemiseen. Taloudellisesti kestävä kehitys edellyttää, että tavaroita ja palveluja tuotetaan niin, että ympäristöä rasitetaan nykyistä vähemmän.

Sosiaalisesti kestävä kehitys

Sosiaalisessa ja kulttuurisessa kestävydessä keskeistä on siirtää hyvinvoinnin edellytyksiä sukupolvelta toiselle. Haasteena on vähentää työttömyyttä, syrjäytymistä ja sosiaalisten erojen kasvua.

Kulttuurisesti kestävä kehitys

Kulttuuriseen kestävyteen kuuluu vahvistaa erilaisten kulttuuristen ryhmien identiteettiä ja elinvoimaisuutta. Tähän voidaan vaikuttaa vaalimalla alueellisia ominaispiirteitä, kuten kansanperinnettä, maisemaa ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakennuksia ja elinympäristöjä.

Suomen ainutlaatuinen harrastajateatterikulttuuri on kulttuurihistoriallisestikin iso osa identiteettiämme. Meillä on myös ainutlaatuinen mahdollisuus nauttia jokamiehen oikeuksiin perustuen luonnosta ja sen antimista.

3. KESTÄVÄN KEHITYKSEN TOIMENPIDE-ESIMERKKEJÄ SUOMEN

HARRASTAJATEATTERILIITTOSSA

Kestävän kehityksen edistäminen on siis tekoja ja valintoja, joiden vaikutukset voidaan nähdä ekologisiksi, taloudellisiksi, sosiaalisiksi tai kulttuurisiksi ulottuvuuksiksi. Alla on listattu esimerkinomaisesti eri valintoja ja tekoja, joiden avulla Kekeä viedään eteenpäin Suomen Harrastajateatteriliitossa.

Ekologisesti kestävä kehitys käytännössä:

- materiaalien, energian ja veden säästö
- ympäristöystävälliset hankinnat, uudelleenkäyttö
- kierrätys ja lajittelu
- säästävät ja vähäpäästöiset liikkumistavat

Harrastajateatteriliiton toimenpiteet:

- suositaan etätapaamisia aina kun se on järkevää
- suositaan julkista liikennettä ja kimpapakyytejä aina kun se on mahdollista
- varmistetaan kierrätysmahdollisuus sekä toimistolla että tapahtumissa
- suositaan kotimaista ja lähituotantoa (vähennetään kuljetuksesta aiheutuvia päästöjä)
- ekologiset ja käytännölliset myyntituotteet
- kierrätetään vanhat laitteet
- pyritään kokonaan paperittomaan toimistoon vuoteen 2024 mennessä (sähköinen kirjanpito)
- priorisoidaan painotuotteiden tarve, suunnitellaan markkinointimateriaalit monivuotisiksi, ei tilata t-paitoja
- suositaan valkaisemattomia suodatinpusseja, keltaista wc-paperia, kierrätetään
- mappeja, valitaan ekologiset lamput

Taloudellisesti kestävä kehitys käytännössä:

- materiaalien ja energian kulutuksen vähentäminen
- tavaroiden uudelleenkäyttö, jakaminen, vuokraaminen tai lainaaminen
- jätteiden lajittelu ja kierrätys
- ympäristöystävällisten tai Reilun kaupan tuotteiden hankkiminen
- kuljetusten tarkoituksenmukaiset järjestelyt
- rakennusten korjaukset ja kunnossapito, tilojen monikäyttö

Harrastajateatteriliiton toimenpiteet:

- tuetaan mahdollisuuksien mukaan pienyrittäjiä ja naisyrittäjiä (mieluummin pienet toimijat kuin isot ketjut)
- suositaan lähi – ja luomutuotteita
- valitaan ekologinen sähkö
- annetaan mahdollisuuksia myös uusille toimijoille ja tekijöille
- ostetaan liiton tilaisuuksiin reilun kaupan kahvia

Sosiaalisesti kestävä kehitys käytännössä:

- työympäristön turvallisuus, terveellisyys, viihtyisyys ja pyrkimys esteettömyyteen
- ihmisten hyvinvointi, terveys, jaksaminen ja tasa-arvoinen kohtelu (kts. tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma)
- eettiset, turvalliset ja terveelliset hankinnat
- syrjäytymisen, syrjinnän, fyysisen ja psyykkisen väkivallan ehkäisy
- avoimuus, yhteistoiminta ja osallistumisen mahdollisuudet
- verkottuminen ympäröivään yhteiskuntaan

Harrastajateatteriliiton toimenpiteet:

- huolehditaan hyvästä kommunikaatiosta ja työskentelyilmapiirissä
- järjestetään säännöllisesti myös live-tapaamisia etätapaamisten rinnalle-huomioidaan toiminnassa (koulutukset, tapahtumat, ym) asiakkaiden erilaiset tarpeet (esteettömyys, saavutettavuus)
- mahdollistetaan osallisuus liiton toiminnassa kaikille sen jäsenille
- hankitaan ja ylläpidetään asianmukaiset työvälineet
- taataan toimiva työterveyshuolto
- panostetaan liiton yhteistyötahoihin, olemassa oleviin ja uusiin
- pyritään avoimuuteen kaikessa liiton toiminnassa
- panostetaan tapahtumien ja tilojen viihtyisyyteen
- tuetaan kouluttautumista, annetaan mahdollisuuksia
- seurataan maailman tilannetta ja pyritään ennakoivaan toimintaan

- kiinnitetään huomiota siihen, että työtehtävien määrä pysyy kohtuullisena, satsataan kognitiiviseen ergonomiaan

Kulttuurisesti kestävä kehitys käytännössä:

- paikallisten kulttuuristen perinteiden ja tapojen vaaliminen
- kulttuuriympäristön säilyttäminen
- ainutlaatuisen harrastajateatterikentän vaaliminen
- monikulttuurisuus, kulttuuristen vähemmistöryhmien huomioiminen

Harrastajateatteriliiton toimenpiteet:

- kulttuurinen kestävä kehitys kuuluu liiton ydintehtäviin
- vaalitaan suomalaisuutta ja ainutlaatuista harrastajateatteriperinnettä
- toimitaan harrastajateatterikentän edunvalvojana
- kohdellaan jäsenetattereita tasapuolisesti
- kartoitetaan viiden vuoden aikajänteellä kaikki Suomen harrastajateatterit
- pidetään huolta, että liitolla on toimiva ja molemminpuolinen yhteys jäsenistöön
- haetaan suomalainen kesäteatteriperinne Unescon maailmanperintökohteeksi

4. TAPAHTUMAT JA ESITYKSET

Tapahtumien ympäristövaikutus ja sen mittaaminen

Tapahtumien ja ympäristön suhde on tärkeä havainnollistaa, sillä usein ajatellaan, että tapahtumilla on paljon vaikutuksia ympäristöön, mutta unohdetaan ympäristön vaikutukset tapahtumiin. Ymmärrys järjestämiemme tapahtumien ympäristövaikutuksista on entistä tärkeämpää, ja se kuuluu kaikille tapahtumajärjestäjille.

Tapahtumien koko, kesto, luonne, teema, sijainti ja vuodenaika vaihtelevat todella paljon, jolloin myös niiden mahdolliset ympäristövaikutukset ovat erilaisia. Tapahtumien ympäristövaikutuksien sisäistämiseksi on tärkeää ensin määritellä sana ympäristö. Ympäristöllä tarkoitetaan tässä yhteydessä joko luonnollista ympäristöä, tai ihmisen rakentamaa paikkaa, jossa tapahtuma järjestetään.

Tapahtumilla on sekä mikro- että makrotasoon vaikuttavia ympäristötekijöitä, ja niiden erottelu saattaa joskus olla haasteellista. Jotkin tapahtumien ympäristövaikutukset, kuten ilman- saasteet, vaikuttavat sekä mikro- että makrotason ympäristöön. Mikrotason vaikutuksilla tarkoitetaan lähialueeseen vaikuttavia tekijöitä, kuten meluhaittaa. Makrotason, eli niin sanotun ulkoisen tason vaikutukset, kuten jätevesi, öljyvuodot ja mikroalueelta laajemmalle levinnyt saaste, koskettavat suurempaa, globaalia ympäristöä. Makrotason vaikutukset ovat suurimmaksi osaksi negatiivisia, ja kehittyneet alun perin kasvaneista mikrotason vaikutuksista.

Tapahtumien mikro- että makrotason ympäristövaikutuksia on vaikea arvioida, sillä niitä on vaikea mitata. Tapahtumatiloissa saattaa olla tapahtuma muutamana päivänä viikossa, ja tapahtumien luonne voi vaihdella hyvinkin paljon. Esimerkiksi kesäteatterialueella voi olla kesäaikaan joka päivä toimintaa, mutta yleisötilaisuuksia vain muutaman kerran viikossa, tiettyinä ajanjaksona.

Koska tapahtumien laaja-alaisuutta on vaikea arvioida, myös sen aiheuttaman saasteen ja ympäristövaikutusten määrää on vaikea laskea. Isommat tapahtumat voivat luoda itselleen ekokompassin, mutta pienempien tapahtumien, kuten harrastajakesäteattereiden on hyvä aloittaa luomalla itselle toimiva ympäristöjärjestelmä. Tärkeintä on että ympäristöasiat huomioidaan kaikessa arjen työssä ja toimintaa seurataan säännöllisesti.

Ympäristöjärjestelmän vaiheet:

1. Kartoita lähtötilanne ja tunnista ympäristövaikutukset
2. Aseta tavoitteet, suunnittele toimenpiteet ja valitse tunnusluvut
3. Seuraa tuloksia ja päivitä toimenpiteet vuosittain
4. Muista kertoa tapahtumasi tavoitteista ja tuloksista myös muille

5. KESTÄVÄN KEHITYKSEN TOIMENPIDE-ESIMERKKEJÄ HARRASTAJATEATTERILIITON JA SEN JÄSENTEATTEREIDEN ESITYKSISSÄ JA TAPAHTUMISSA

Tekniikka ja energiankäyttö

Teatteri-esityksen tekninen tuotanto on ääni, -valo, -ja erikoistehosteineen tyypillisesti suurin energiankuluttaja. Nykypäivänä on onneksi paljon keinoja, joilla teknisen toteutuksen voi tuottaa kestävämmiin. Energiankäytön vähentämisen perusajatus onkin suhteellisen yksinkertainen. Ensin tulee pienentää energian tarvetta ja korvata jäljelle jäänyttä energiaa uusiutuvilla energiamuodoilla.

Käytännön esimerkkejä tekniikan energiankulutuksen vähentämisestä:

- tarvittavien laitteiden, kuten valojen määrän minimointi sijoittamalla ne niin, että niistä saadaan maksimaalinen hyöty
- uudelleenkäyttämällä samaa laitteistoa tapahtuman myöhemmissä osiossa
- kiinnittämällä huomiota laitteiston kokoon niin, ettei paikalle tuoda isompia kaiuttimia tai valoja ja ylimääräistä laitteistoa, vaikka sama lopputulos saataisiin aikaan vähemmälläkin- katkaisemalla virta laitteista silloin kun niitä ei tarvita. Laitteiston virrat olisi suositeltavaa katkaista soundcheckin jälkeen, kunnes esityksen alkuun on noin 40 minuuttia.
- pyrkimällä mittaamaan teatterin energiakäyttöä esitysten aikana ja muulloin

Teatteritekniikka tuottaa usein myös paljon jätettä, johon voi kuulua vaarallisia aineita, ylijäämä- ja pakkausmateriaaleja ja paljon sekajätettä, kuten teippiä. Olisi hyvä huomioida suoraan tekniikasta syntyneen jätteen määrä laatuineen, uusiokäytetyiden tai lahjoitettujen materiaalien osuus, sekä e-jätteen, eli poisheitetyn laitteiston määrä, ja sen hävitystapa. Syntynyttä jätettä tulisi aina myös verrata alustavaan arvioon tekniikasta syntyvästä jätteestä, jolloin sen määrää on helpompi rajoittaa jatkossa.

Myös teatteritilan energiankäyttötavoilla on suuri vaikutus sen energiankäyttöön. Jo tekemällä pieniä muutoksia voidaan saada aikaan suuria tuloksia. Esimerkiksi rajoittamalla lämmitystä, sekä sähkö- että ilmastointilaitteiden käyttöä ja vaihtamalla hehkulamput led-lamppuihin voidaan huomattavasti vähentää energiankäyttöä. Lämmön karkaamista voidaan ehkäistä hyvällä eristyksellä, sekä monilasisilla ikkunoilla, jolloin lämmitysenergiasta saadaan suurin hyöty.

Myös tapahtumatilan energiamuodolla on suuri vaikutus sen kuluttavuuteen. Perinteisten uusiutuvien energiamuotojen, kuten aurinko- ja tuulienergian lisäksi on hyvä tutkia ja etsiä uusia energiamuotoja rinnalle.

Kuljetukset

Kuljetukset ovat teattereiden suurin kasvihuonekaasujen tuottaja. Kuljetuspäästöjen vaikutus ilmastonmuutokseen ja polttoaineiden hinta ajaa tavoittelemaan kestävämpiä kuljetusvaihtoehtoja. Tapahtumien ja esitysten yleisö puolestaan valitsee matkustustavan useimmiten mukavuuden kannalta, ei niinkään sosiaalisen velvollisuuden tai kustannuksen mukaan.

Yksinkertaisin tapa vähentää kuljetuspäästöjä on laskea kotimaasta ja ulkomailta hankittujen tavaroiden prosenttiosuus kaikista kuljetuksista. Kotimaan hankintojen kuljetus saastuttaa vähemmän, kun tuotteita ei tarvitse kuljettaa kaukaa, ja ne tukevat paikallista taloutta. Ulkomaan hankintoja tehdessä tulisi kiinnittää huomiota siihen, tuodaanko ne Suomeen meriteitse, autolla vai lentokoneella. Laivojen ja autokuljetuksen on todettu olevan vähemmän kuluttavia vaihtoehtoja kuin lentorahdilla kuljettaminen.

Osallistujien ja yleisön kestävässä liikkumisessa tulisi suositella käyttämään julkista- tai joukkoliikennettä, täyttämään jokainen paikka heidän autoissaan, kävelemään tai pyöräilemään.

Tapahtumapaikat pyritään valitsemaan niin että niille on hyvät julkiset yhteydet, ja osallistujat voidaan vakuuttaa siitä, että kestävätkä liikkumistavat ovat kätevämpiä ja edullisempia, kuin esimerkiksi omalla autolla saapuminen. Tapahtuman kestävästä toteutuksesta tulisikin kommunikoida osallistujille jo hyvin aikaisessa vaiheessa, kuten kutsussa tai mainoksissa.

Materiaalit

Esitysten ja tapahtumien valmistaminen vaatii paljon erilaisia tavaroita, joista useimmat ovat käytössä vain yhden tapahtuman tai yhden esityskauden. Sen takia hankinnoilla ja erityisesti niiden valmistusmateriaaleilla on suuri vaikutus kestävyteen. Suosimalla kierrätysmateriaaleista valmistettuja tuotteita, uusiokäyttöä, paikallisia tuottajia, ja sertifioituja tuotteita, pääsee jo hyvin alkuun kestävämpien hankintojen tekemisessä. Ympäristöä saastuttavien ominaisuuksien ja tuotannosta syntyvien päästöjen vuoksi olisi hyvä luopua vähintään seuraavista:

- mahdollisuuksien mukaan vesistöjä myrkyttävistä siivousaineista
- sertifioimattomasta puusta ja paperista
- PVC-muovista sekä keinotekoisesta puuvillasta

(Jones 2014)

Esityksissä ja tapahtumissa on hyvä miettiä syntyvän jätteen määrä. Voit aloittaa esim. muuttamalla jaettavaa materiaalia sähköiseen muotoon. (kutsuja, markkinointimateriaalia tai muuta aineistoa). Jos materiaalia ei ole mahdollista tehdä sähköiseen muotoon, tulisi printattavan materiaalin olla kierrätettyä tai uusiokäytettyä. Jätettä voi vähentää myös materiaalien, kuten kylttien, nimikorttien ja kaulanauhojen uusiokäytöllä niin, ettei kyltteihin paineta tapahtuman nimeä, ja että niin sanotuille vakiovieraille, kuten omalle henkilöstölle neuvotaan säästämään nimikortti ja kaulanauha seuraavaan tapahtumaan. Lisäksi jätettä voi vähentää jakamalla tapahtumassa palkinnoiksi ja lahjoiksi vain käyttötavaraa.

Lähteet:

Jones, M. 2014. Sustainable Event Management. A practical guide.

Ympäristöministeriö: Mitä on kestävä kehitys. <https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys#Ekologinen%20kest%C3%A4vyys>

Jousilahti, J. 2012. Minkälainen talous on kestävä? <https://www.sitra.fi/artikkelit/minkalainen-talous-kestava/>

<https://www.ykliitto.fi/yk-teemat/kestavan-kehityksen-tavoitteet>

https://www.pirfest.fi/wp-content/uploads/2020/01/Pirfest_eko-opas_verkkosivut.pdf